

Національний університет
біоресурсів і природокористування
України

Глобальний центр
моніторингу пожеж

Державне агентство лісових
ресурсів України

Регіональний
Східноєвропейський
центр моніторингу
пожеж

Укрцентркадріліс

ПРОГРАМА

курсу підготовки лісового пожежного
для державних лісгосподарських підприємств України
01-03 листопада 2022 р.,

Організатори навчань:

Державне агентство лісових ресурсів України

Регіональний Східноєвропейський центр моніторингу пожеж

Український центр підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства (Укрцентркадріліс)

Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України

Глобальний центр моніторингу пожеж (GFMC), м. Фрайбург, Німеччина

Учасники навчань:

Персонал лісових пожежних станцій, старші майстри лісу, помічники лісничих та лісничі державних лісгосподарських підприємств

Місце проведення:

Український центр підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства (Укрцентркадріліс), м. Боярка, Київська область

м. Боярка - 2022

Вступ. Великі лісові та ландшафтні пожежі нового типу 2020 року у Житомирській, Київській та Луганській областях вперше в Україні призвели до людських жертв, знищення цілих населених пунктів, пошкодження та загибелі лісів на площі більше 157 тис. га. Витрати на гасіння пожеж сягнули сотень мільйонів гривень, а збитки для суспільства, економіки та довкілля сягнули десятки мільярдів гривень.

Однією з головних причин таких пожеж стало поєднання тривалого періоду надзвичайної пожежної небезпеки погоди (5 клас) з вітром швидкістю вище 35-45 км/год. Постійна наявність значної кількості джерел вогню в ландшафтах України (на землях с.-г. призначення, заплавах, пасовищах, перелогах, біля населених пунктів та дачних кооперативів, в лісах, вздовж залізниць, автомобільних доріг, мереж електропостачання тощо) та небезпечні погодні умови призвели до одночасного виникнення значної кількості швидких ландшафтних пожеж, які після заходу у соснові ліси набували високої інтенсивності горіння. Це створювало надзвичайні складнощі для їх гасіння силами та засобами лісової охорони, лісових пожежних станцій лісгосподарських підприємств, установ природно-заповідного фонду та залученими пожежними підрозділами інших відомств.

Зміни клімату, які стали однією з причин пожеж нового типу, свідчать про високу вірогідність повторення погодних умов з надзвичайною небезпекою аналогічних 4-16 квітня (сmt. Народичі, м. Овруч), 7 липня та 30 вересня 2020 р. (м. Сєвєродонецьк). Новий рівень пожежної небезпеки погоди та пожежі нового типу вимагають нових методів боротьби з ними. В умовах відсутності державного фінансування лісового господарства та воєнного стану реальні можливості для оновлення пожежної техніки та засобів пожежогасіння лісгосподарськими підприємствами є суттєво обмеженими. Отже, найбільш перспективними напрямками боротьби з пожежами нового типу є ті, що не вимагатимуть суттєвих фінансових затрат: 1) удосконалення системи попередження пожеж; 2) підвищення рівня готовності, ефективності виявлення пожеж та першої атаки на пожежу; 3) підвищення кваліфікації керівників гасіння лісових пожеж, лісової охорони та лісових пожежників щодо застосування сучасних методів попередження та гасіння пожеж; 4) удосконалення організації гасіння пожеж. Забруднення лісів вибухонебезпечними предметами створює нові нестандартні ризик для пожежних.

Мета навчань: теоретична та практична підготовка лісового пожежного базового рівня державних лісгосподарських підприємств, набуття практичних навичок щодо особливостей організації та гасіння лісових пожеж.

Навчання проводять:

Зібцев Сергій Вікторович, професор кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, керівник Регіонального Східноєвропейського центру моніторингу пожеж (URL: <https://nubip.edu.ua/node/9083/2>).

Гуменюк Василь Володимирович, доцент кафедри лісівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України, співробітник Регіонального Східноєвропейського центру моніторингу пожеж (URL: <https://nubip.edu.ua/node/9083/2>).

Романенко Віталій Анатолійович, в.о. завідувача кафедри нової техніки передової технології, комплексного ведення лісового господарства та охорони праці Українського центру підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства (Укрцентркадріліс).

Брайко Володимир Борисович, начальник відділу охорони і захисту лісу ДП «Чернігівське лісове господарство» Чернігівського обласного управління лісового та мисливського господарства.

Інструктори практичних навчань: Троян М.М., Махов Д.Р., Дворнік В.В., Музика В.М., Карамеля Р.М., Савлюк О.С., Плакса С.В., ДП «Чернігівське лісове господарство».

Контактні особи: Ірклієнко Сергій Петрович, Укрцентркадріліс, Гуменюк Василь Володимирович, тел.: 097-066-09-53 (Viber, Telegram, WhatsApp), Електронна пошта: v.v.gumeniuk@nubip.edu.ua

**ПРОГРАМА
«КУРС ПІДГОТОВКИ ЛІСОВОГО ПОЖЕЖНОГО»**

01 листопада (вівторок)	
9:00-9:10	<p align="center">УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ ТА ВІТАННЯ УЧАСНИКІВ</p> <p><i>Микола ГОНТАРУК</i>, начальник відділу охорони і захисту лісу Державного агентства лісових ресурсів України <i>Петро ЛАКИДА</i>, голова Громадської ради Державного агентства лісових ресурсів України, директор Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства, НУБіП України Представник Житомирського обласного управління лісового та мисливського господарства <i>Сергій ІРКЛІЄНКО</i>, директор Українського центру підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів лісового господарства <i>Сергій ЗІБЦЕВ</i>, професор кафедри лісівництва ННІ лісового і садово-паркового господарства НУБіП України, керівник Регіонального Східноєвропейського центру моніторингу пожеж</p>
9:10-9:20	Вступ. Мета та структура курсу, підсумкове оцінювання знань слухачів <i>Василь Гуменюк</i>
9:20-9:30	Представлення учасників
ДЕНЬ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ, НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ЛІСІВ ВІД ПОЖЕЖ	
9:30-13:00	ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА
9:30-10:05	Тема 1. Нормативно-правові акти (НПА) щодо організації охорони лісів від пожеж. Базова термінологія. Міжнародні стандарти гасіння лісових пожеж EUROFIRE, Incident Command System (США) <i>Віталій Романенко</i>
10:05-10:20	Тема 2. Права та обов'язки лісового пожежного згідно діючих НПА <i>Віталій Романенко</i>
10:20-10:50	Тема 3. Структура лісопожежних формувань <i>Василь Гуменюк</i>
10:50-11:05	Перерва
11:05-11:50	Тема 4. Природна пожежна небезпека лісу. Пожежна небезпека за умовами погоди. Поведінка лісових пожеж <i>Василь Гуменюк, Віталій Романенко</i>
11:50-12:50	Тема 5. Організація охорони лісів від пожеж <i>Василь Гуменюк</i>
13:00–14:00	Перерва на обід
14:00-18:00	ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА
14:00-17:30	<u><i>Увага! До практичних тренінгів допускаються тільки слухачі оснащені засобами індивідуального захисту пожежних (шкіряне взуття, вогнестійкі штани та куртка пожежного, шолом, окуляри, шкіряні рукавички).</i></u> Польове тренування: «Застосування мобільних пожежних модулів високого тиску» <i>Василь Гуменюк, Віталій Романенко</i>
17:30-18:00	Підсумки першого дня навчань
18:00	Закінчення першого дня навчань

02 листопада (середа)	
ДЕНЬ 2. БЕЗПЕКА, ЕКІПРУВАННЯ ТА ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ЛІСОВОГО ПОЖЕЖНОГО. ОРГАНІЗАЦІЯ ГАСІННЯ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ	
8:30-15:00	ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА
08:30-09:15	Тема 6. Охорона праці (правила особистої безпеки пожежного) під час гасіння великих та особливо великих пожеж. Екіпування лісового пожежного (ЗІЗ) <i>Василь Гуменюк</i>
09:15-10:15	Тема 7. Відомче та міжвідомче злагодження пожежних формувань (постійні лісокористувачі, пожежно-рятувальні підрозділи ДСНС, добровільні пожежні) <i>Василь Гуменюк</i>
10:15-11:00	Тема 8. Гасіння пожеж (стадії гасіння, стратегія, тактика та методи гасіння). Попередження та гасіння пожеж у зонах з ВНП <i>Віталій Романенко</i>
11:00-11:10	Перерва
11:10-11:50	Тема 9. Організація зв'язку <i>Василь Гуменюк</i>
11:50-13:00	Тема 10. Надання домедичної допомоги під час гасіння лісової пожежі. Небезпека, пов'язана із забрудненням лісів ВНП. Особливості гасіння пожеж у таких лісах <i>Укрцентркадрліс</i>
13:00-14:00	Перерва на обід
14:00-15:00	Тема 11. Види відпалу, мета та порядок його застосування. Безпека праці. <i>Віталій Романенко, Василь Гуменюк</i>
15:00-18:00	ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА
15:00-16:30	Практичне заняття «Розрахунок сил та засобів для гасіння низової пожежі високої інтенсивності» <i>Василь Гуменюк, Віталій Романенко</i>
16:30-17:30	Практичне заняття «Організація реагування та ліквідації особливо великої лісової пожежі під час надзвичайної пожежної небезпеки (КПН 20 000) та високої швидкості вітру (40-50 км/год)» <i>Василь Гуменюк, Віталій Романенко</i>
17:30-18:00	Загальне обговорення.
18:00	Закінчення другого дня навчань
03 листопада (четвер)	
ДЕНЬ 3. ЗАСТОСУВАННЯ ВІДПАЛУ ДЛЯ ЗНИЖЕННЯ ЗАПАСІВ ГОРЮЧИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ЛОКАЛІЗАЦІЇ ПОЖЕЖ	
07:30	Від'їзд на полігон для проведення польових тренувань та контрольованого відпалу, ДП «Вищедубечанське лісове господарство»
09:30-13:00	ПОЛЬОВЕ ТРЕНУВАННЯ <u>Увага! До практичних занять допускаються тільки слухачі оснащені засобами індивідуального захисту пожежних (шкіряне взуття, вогнестійкі штани та куртка пожежного, шолом, окуляри, шкіряні рукавички).</u> Польове тренування: 1. Ручні інструменти для гасіння пожеж. Рукавні і магістральні лінії. Мотопомпи; 2. Застосування контрольованого випалювання для зниження запасів горючих матеріалів та локалізації пожежі. <i>Володимир Брайко, Василь Гуменюк, Микола Троян, Денис Махов, Валерій Дворнік, Валентин Музика, Роман Карамеля, Олексій Савлюк, Сергій Плакса</i>
13:00-15:00	Повернення до навчального центру Укрцентркадрліс
15:00-16:00	Перерва на обід
16:00-18:00	ЕКЗАМЕН ЗА ПІДСУМКАМИ НАВЧАННЯ <i>Василь Гуменюк, Віталій Романенко, Володимир Брайко</i>
18:00	Підведення підсумків навчань. Вручення посвідчень. Закінчення курсу